

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/11/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2115222906
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 12. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Renáta Gavalcová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2018:2115222906.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu: Mgr. Renáta Gavalcová a sudcov: JUDr. Martin Holíč a JUDr. Bibiána Ťažiarová, v právnej veci žalobcov: 1/ Ing. O. G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom O. XXX, 2/ O. G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom O. XXX, obaja zastúpení splnomocnencom: Advokátska kancelária MHS Legal, s.r.o., IČO: 36 866 687, Seberíniho 1, Bratislava, proti žalovaným: 1/ A. B., neznámy vlastník zastúpený Slovenským pozemkovým fondom, IČO: 17 335 345, so sídlom Búdková cesta 36, Bratislava, 2/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom O. XXX, 3/ O. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Z. XXXX/XX, H. - O., 4/ O. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom M.R. S. XXX/XX, R. D. C., zastúpená advokátkou: Mgr. et Mgr. Lívia Kost'ová, AK so sídlom Pod Donátom 5, Žiar nad Hronom, 5/ FARMA MAJCICHOV a.s., IČO: 36 228 095, Majcichov 50, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, o odvolaní žalovanej 4/ proti uzneseniu Okresného súdu Trnava, zo dňa 2. novembra 2017 č.k. 11C/420/2015-181 v časti náhrady trov konania, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II. o náhrade trov konania r u š í a vec mu v zrušenom rozsahu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Uznesením napadnutým odvolaním súd prvej inštancie vo výrokovej vete I. konanie zastavil a výrovkovou vetou II. žalovaným 1/ až 7/ nepriznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie súd právne odôvodnil použitím ustanovenia § 61 CSP, § 7 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, § 62, § 63 ods. 1, 2 CSP, § 161 ods. 1, 2, § 144, § 145 ods. 1, § 146 ods. 1, 2, § 256 ods. 1, § 257, § 262 ods. 1, 2 CSP, článkom 2 ods. 1, 2 základných princípov CSP.

3. Vecne svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že jednou zo základných podmienok konania je spôsobilosť strán sporu mať práva a povinnosti. V priebehu konania súd z listinných dôkazov zistil, že žalovaný 3/ - A. B., majúci byť ako neznámy vlastník zastúpený Slovenským pozemkovým fondom, je A. B., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom O., ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX. Teda nemožno konštatovať, že sa u tohto žalovaného jedná o neznámeho vlastníka, ktorý by bol zastúpený Slovenským pozemkovým fondom, ale o identifikovateľný subjekt (u ktorého je známe jeho meno, priezvisko, posledné bydlisko, dátum narodenia a dátum úmrtia), ktorý navyše zomrel ešte pred podaním žaloby. Keďže stotožnený žalovaný 3/ zomrel ešte pred podaním žaloby, a teda už v čase podania žaloby nemal spôsobilosť mať práva a povinnosti, je tu daný nedostatok podmienok konania, ktorý nemožno odstrániť. V súlade s uvedeným súd konanie voči žalovanému 3/ vo výroku I. tohto uznesenia zastavil. Okrem toho, nakoľko došlo k späťvzatiu žaloby zo strany žalobcov v celom rozsahu a žalovaní so späťvzatím žaloby vyjadrili písomne svoj súhlas, súd v súlade s citovanými ustanoveniami konanie zastavil vo výroku I. tohto uznesenia v celom rozsahu, nielen vo vzťahu k žalovanému 3/. O nároku na náhradu trov konania vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými 1/, 2/, 3/, 4/, 5/ a 7/ súd rozhodol podľa ustanovenia § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP a Čl.4 ods. 2 CSP, keď uvedeným žalovaným voči žalobcom

nárok na náhradu trov konania vo výroku II. nepriznal, pretože hoci žalobcovia zavinili zastavenie konania späťvzatím žaloby, a teda uvedení žalovaní by mali nárok na náhradu trov konania, títo si výslovne náhradu trov konania neuplatnili. Takúto situáciu CSP priamo neupravuje, preto súd za použitia základných princípov uvedených čl. 4 ods. 2 CSP (princíp racionálneho zákonodarcu) uvedeným žalovaným voči žalobcom nárok na náhradu trov konania vo výroku II. nepriznal. O náhrade trov konania vo vzťahu k žalovanej 6/ - O. C., súd rozhodol v zmysle § 256 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP, keď žalovanej, ktorá by inak na náhradu trov konania mala nárok (nakoľko zastavenie konania procesne zavinili žalobcovia vzatím žaloby späť), nárok na náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa vo výroku II. nepriznal. Dôvod na uplatnenie moderačného práva vo vzťahu medzi žalobcami a touto žalovanou vidí súd jednak v okolnostiach na strane žalobcov (podľa výsledkov elektronickej lustrácie v Sociálnej poisťovni sú žalobcovia starobní dôchodcovia, pričom žalobca 1/ dosahuje starobný dôchodok vo výške 474,- eur a z dohody o pracovnej činnosti mal za mesiac september 2017 hrubý príjem vo výške 265,- eur a žalobkyňa 2/ dosahuje iba starobný dôchodok vo výške 351,60 eura), ale najmä v okolnostiach prípadu, nakoľko žalobcovia pri podaní žaloby a označení žalovaného 1/- 4/ ako neznámeho vlastníka, vychádzali v dobrej viere z evidencie nehnuteľností v katastra nehnuteľností, keď zo samotného listu vlastníctva nemohli mať vedomosť o tom, že žalovaný zomrel ešte pred začatím konania. Po stotožnení označeného žalovaného 3/ s neb. A. B. a výzve súdu na späťvzatie žaloby, žalobcovia žalobu vzali späť, čím zabránili navyšovaniu trov konania. Žalovanej O. C. pritom bol rozhodnutím CPP, kancelária Žiar nad Hronom sp.zn. 2N 12150/2015, 3292/2016-KaZH zo dňa 04.02.2015 priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci s finančnou spoluúčasťou vo výške 40,- eur a teda nebude pre ňu nepriznanie náhrady trov konania znamenať vážnu finančnú stratu.

4. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie v časti o náhrade trov konania podala odvolanie žalovaná 4/ (v uznesení súdu prvej inštancie označená nesprávne ako žalovaná 6/ a v tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že nebol daný žiaden zákonný dôvod uvádzať žalovaného A. B. ako sporovú stranu v 1/, 2/ a 4/ rade, nakoľko ide o tú istú osobu a nemožno počtu zápisov spoluvlastníckych podielov spoluvlastníka na liste vlastníctva prispôsobovať aj počet sporových strán v konaní) a žiadala zmeniť toto rozhodnutie tak, že zaviazá žalobcov spoločne a nerozdielne zaplatiť jej náhradu trov konania v plnom rozsahu, keď uviedla, že odvolanie podáva z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f), g) a h) CSP. S poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu SR č.k. I.ÚS/248/2010 zo dňa 21.10.2010 ako aj uznesenie Najvyššieho súdu SR č.k. 4 M Cdo/2/2008 zo dňa 25.02.2009 má za to, že súd prvej inštancie sa nesprávne vysporiadal s existenciou dôvodov osobitného zreteľa na strane žalobcov, ktoré by odôvodňovali aplikáciu ustanovenia § 257 ods. 1 CSP v prejednávanej veci vo vzťahu k žalobcom pri zastavení predmetného súdneho konania. Odvolateľka má za to, že súd prvej inštancie nevyhodnotil komplexne všetky sociálne skutočnosti a to na strane žalobcov, ako aj na strane jej osoby. Súd prvej inštancie len sám, z vlastnej iniciatívy vykonal lustráciu žalobcov v Sociálnej poisťovni, avšak nevykonal ďalšie dôkazy a to napr. lustráciu huteľného a nehnuteľného majetku vo vlastníctve žalobcov v príslušných registroch, ako aj lustráciu iných majetkových práv vo vlastníctve žalobcu, napríklad obchodný register. V prípade, ak by ju súd urobil, dospel by k záveru, že na strane žalobcov absentujú akékoľvek dôvody hodné osobitného zreteľa sociálneho charakteru, nakoľko podľa informácií len z verejne prístupných registrov sú v okrese H. vlastníkmi ďalších nehnuteľností ako aj to, že p. G. je spoločníkom a konateľom v obchodnej spoločnosti L., s.r.o., IČO: 36 247 871 a taktiež sú žalobcovia v konaní zastúpení právnym zástupcom na základe zmluvy o právnom poskytovaní služieb. Odvolateľka taktiež poukázala aj na samotný priemerný mesačný spoločný príjem žalobcov, t.j. v sume 1.090,60 eur a považuje ho za dostatočne nadpriemerný v porovnaní s priemernou hodnotou starobných dôchodkov vyplácaných zo strany Sociálnej poisťovne k 31.10.2017 vo výške 428,02 eur a v tejto súvislosti odvolateľka poukázala na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 31.10.2017 č.k. 14Co/328/2017. Taktiež odvolateľka nesúhlasila aj ohľadne iných okolností, ktoré súd prvej inštancie zohľadnil pri uplatnení moderačného práva, nakoľko žalobcom muselo byť zrejmé, že pokiaľ je určitá osoba v rámci spoluvlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam zastupovaná Slovenským pozemkovým fondom, musí ísť o osobu, ktorá je dlhodobo nezvestná, prípadne fakticky mŕtva, bez známych, resp. akýchkoľvek dedičov a vyporiadanie takto upravených spoluvlastníckych vzťahov je veľmi obtiažne, prípadne nemožné. Taktiež odvolateľka poukázala na to, že žalobcovia v predmetnom konaní žiadnym spôsobom voči jej osobe sa nepokúsili predmet sporu vyriešiť mimosúdnou cestou a v tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.02.1971 sp. zn. 2 Cz 4/1971 publikované v zbierke pod R 31/1972. Čo sa týka názoru súdu prvej inštancie, že nepriznanie náhrady trov konania nebude pre jej osobu predstavovať vážnu finančnú stratu, tak s týmto nesúhlasí, nakoľko žiadny z civilných procesných kódexov nerozlišuje vo vzťahu pri rozhodovaní o náhrade trov konania, či je osoba

zastúpená advokátom prostredníctvom uzatvorenej zmluvy alebo prostredníctvom zmluvy na podklade rozhodnutia príslušného orgánu verejnej moci, t.j. centrum právnej pomoci. To, že odvolateľke bol priznaný nárok na bezplatnú právnu pomoc neznamená, že jej osobné a majetkové pomery odôvodňujú nepriznanie náhrady trov konania úspešnému účastníkovi z dôvodov hodných osobitného zreteľa, napr. uznesenie Ústavného súdu SR č.k. I.ÚS/118/2017 z 08.03.2017. Vzhľadom na vyššie uvedené považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti náhrady trov konania za zmätočné, nie je z neho zrejmé, čo bolo podkladom pre toto rozhodnutie a na základe akých skutočností súd prvej inštancie rozhodol. Má za to, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v časti náhrady trov konania má vady, ktorými bolo porušené jej právo na spravodlivý proces a to pre nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozhodnutia. V závere svojho odvolania poukázala aj na tú skutočnosť, že žalobcovia vo svojom späťvzati žiadnym spôsobom neuviedli, z akého konkrétneho dôvodu berú predmetnú žalobu späť.

5. Žalobcovia 1/ a 2/ , žalovaní 1 až 3/, žalovaný 5/, odvolací návrh nepodali, k odvolaniu žalovanej 4/ písomné vyjadrenie nezaslali.

6. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 365 CSP) a že odvolateľ použil zákonom pripustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b) a h) CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie je nevyhnutné v napadnutej časti o náhrade trov konania (výrok II.) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Predmetom konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 11C/420/2015 je návrh žalobcov 1/ a 2/, ktorým sa domáhajú zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným ako parcely registra „E“, a to parc.č. 1887/1 o výmere 3330 m², druh pozemku orná pôda a parc.č. 1887/2 o výmere 34438 m², druh pozemku orná pôda, obe parcely zapísané na liste vlastníctva č. XXXX vedeného Okresným úradom H., katastrálny odbor pre Okres: H., Obec: O., katastrálne územie: O..

8. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu je vzhľadom na odvolaciu argumentáciu žalovanej 4/ posúdenie správnosti a zákonnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie o náhrade trov konania a to vo vzťahu ku všetkým sporovým stranám v zmysle ust. § 78 OSP.

9. Súd prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle ust. § 256 ods. 1 CSP, keď dospel k záveru, že späťvzatie návrhu zavinili žalobcovia a žalovaným 1/ až 3/ a 5/ náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si ju neuplatnili a vo vzťahu k žalovanej 4/ aplikoval ust. § 257 CSP. Pri tomto rozhodnutí zohľadnil sociálne pomery žalobcov; skutočnosť, že žalobcovia nemohli z verejne dostupných zdrojov zistiť, že žalovaný 2/ - A. B. zomrel ešte pred začatím konania a taktiež s poukazom na to, že nepriznaním náhrady trov konania žalovaná 4/ neutrpí vážnu finančnú stratu, keďže jej bol rozhodnutím CPP zo dňa 04.02.2015 priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci s finančnou spoluúčasťou vo výške 40,- eur.

10. Žalovaná 4/ vo svojom odvolaní namietala, že súd pri rozhodovaní o trovách konania pochybil, nakoľko riadne nezistil sociálne a majetkové pomery sporových strán a je toho názoru, že žalobcovia v tomto smere nespĺňajú zákonné podmienky, nakoľko sú podľa verejne dostupných zdrojov majetní a taktiež poukázala na to, že sa žalobcovia žiadnym spôsobom nepokúsili predmet sporu vyriešiť s ňou mimosúdnu cestou. Nesúhlasila s názorom súdu prvej inštancie, že nepriznanie náhrady trov konania nebude pre jej osobu predstavovať vážnu finančnú stratu, nakoľko žiadny z civilných procesných kódexov nerozlišuje vo vzťahu pri rozhodovaní o náhrade trov konania, či je osoba zastúpená advokátom prostredníctvom uzatvorenej zmluvy alebo prostredníctvom zmluvy na podklade rozhodnutia príslušného orgánu verejnej moci, t.j. centrum právnej pomoci. Má za to, že napadnuté

uznesenie súdu prvej inštancie v časti náhrady trov konania má vady, ktorými bolo porušené jej právo na spravodlivý proces a to pre nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozhodnutia.

11. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

12. Cit. ust. § 256 ods. 1 CSP, ukladá povinnosť nahradiť trovy konania tomu, kto zavinil, že konanie sa muselo zastaviť. Vyžaduje teda zodpovednosť za zavinenie účastníka, ktorého procesný úkon mal za následok zastavenie konania. Zavinenie v danom prípade je možné posudzovať len z procesného hľadiska, nie však podľa hmotného práva, lebo potom by išlo o posudzovanie dôvodnosti nároku vo veci samej tak, že by po zastavení konania súd neprípustne ďalej skúmal dôvodnosť uplatneného nároku.

13. V zmysle § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

14. Pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania podľa ustanovenia § 256 ods. 1 CSP je súd povinný vždy skúmať, či niektorá zo strán zavinila, že sa konanie muselo zastaviť. Pri zodpovedaní otázky, ktorá zo strán z procesného hľadiska zavinila zastavenie konania, je potrebné vychádzať z porovnania toho, čoho sa žalobca podanou žalobou domáhal (podľa petitu) a dôvodom späťvzatia žaloby. Ak bolo dôvodom späťvzatia žaloby podanej dôvodne, správanie žalovaného v súlade so žalobnou požiadavkou žalobcu, je nevyhnutným dospieť k záveru, že žalovaný zastavenie konania zavinil. Pri riešení otázky, či strana zavinila, že konanie sa muselo zastaviť, sa vychádza výlučne z procesného hľadiska, keďže nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného ale procesného práva a zo zreteľom na procesný výsledok. Ide teda o to, či sa žalobca domohol uplatneného nároku alebo nie, pričom súd neskúma, či by bol žalobca v meritórnom konaní úspešný alebo nie.

15. Pokiaľ súd prvej inštancie uviedol, že o náhrade trov konania rozhodol podľa ust. § 256 ods. 1 CSP vychádzajúc z procesného zavinenia žalobcov, ktorí podali žalobu voči žalovanému 2/, ktorý zomrel pre začatím konania (§ 161 ods. 2 CSP) a taktiež zobrali žalobu späť vo vzťahu k ostatným žalovaným z dôvodu nezodpovedajúcemu správaniu sa žalovaných v súlade s ich žalobnou požiadavkou je jeho rozhodnutie v tomto smere správnym.

16. Odvolací súd sa zaoberal odvolacou námietkou žalovanej 4/, v ktorej namietala nedostatočné zistenie skutkového stavu na aplikáciu ust. § 257 CSP a taktiež namietala, že postupom súdu prvej inštancie bolo porušené jej právo na spravodlivý proces a to pre nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozhodnutia a dospel k záveru, že je dôvodná.

17. Podľa ust. § 257 CSP môže súd výnimočne náhradu trov konania nepriznať, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Dôvody hodné osobitného zreteľa sú generálnym dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania a použitie tohto ustanovenia negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania. Z tohto dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter.

18. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii, kde sa tieto často vyskytujú, a tento dôvod je daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Aj tu však treba skúmať, či nejde o výnimku z výnimky, či teda na ponechanie účinkov právnej normy nie sú dané dôvody. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR, III. ÚS 292/07 <., či I. ÚS 303/12 <.), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (nález Ústavného súdu ČR, III. ÚS 727/2000 <.).

19. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR z 5. 4. 2017, I.ÚS 187/2017, v ktorom sa konštatuje: „Právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa podľa doterajšej úpravy v Občianskom súdnom poriadku, ako aj podľa novej úpravy účinnej od 1. júla 2017 v Civilnom sporovom poriadku spravuje zásadou úspechu v konaní/spore. Z porovnania doterajšej a novej právnej úpravy vyplýva, že Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej v § 143 OSP. <. Z uvedeného vyplýva, že CSP už nepozná možnosť priznania náhrady trov

konania neúspešnému žalovanému, ak svojím správaním nedal príčinu na podanie žaloby. Podľa novej úpravy jediná možnosť prelomenia zásady úspechu pri rozhodovaní o trovách konania je vyjadrená v § 257 CSP <. (v zásade obdobná úprava ako pôvodná úprava v § 150 ods. 1 OSP <.), pričom už vo formulácii predmetného ustanovenia je *expressis verbis* vyjadrená požiadavka výnimočnosti jeho aplikácie v nadväznosti na existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa. Zároveň je podstatnou aj okolnosť, že úpravu predtým obsiahnutú v § 150 ods. 1 OSP <. a teraz v § 257 CSP <. nebolo a nie je možné zamieňať s prípadmi zamýšľanými v ustanovení § 143 OSP <.“

20. Vzhľadom na uvedené, tak jediným zákonným postupom ako procesne úspešnej strane resp. strane, ktorá procesne nezavinila zastavenie konania, nepriznať náhradu trov konania, je *ex offio* skúmanie existencie podmienok v zmysle ust. § 257 CSP t.j. dôvodov hodných osobitného zreteľa.

21. Z Nálezu ÚS III. 98/2018 z 2.5.2018 vyplýva, že podľa § 257 CSP súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Citované zákonné ustanovenie predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho «nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradit' trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane... Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov... Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 292/07 či sp. zn. I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 727/2000)... Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1). Priamo z textu zákonného ustanovenia vyplýva, že súd by mal podľa neho rozhodovať iba vo výnimočných prípadoch... Zmyslom predmetného zákonného ustanovenia je, že ak súd zvolí postup podľa neho, nemôže žiadnej zo strán (ani úspešnej, ani neúspešnej) priznať náhradu trov konania. Napriek doslovnému zneniu ustanovenia § 257 nepriznanie sa môže týkať všetkých trov alebo len ich časti... Na účely moderácie nie je rozhodujúce, na základe akej zásady boli trovy uložené a ktorá strana ich má platiť; moderovať možno aj trovy zastaveného konania. Ak súd má v úmysle použiť moderačné právo alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok ESĽP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10) ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Strana má teda právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 vyjadrila svoje stanovisko. Výrok rozhodnutia v prípade úplnej moderácie by mal znieť „stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva“ resp. „súd stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva“. Výrok, že „žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania“ už nemá v CSP oporu. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle.

22. Rovnako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESĽP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

23. Súd prvej inštancie v napadnutom uznesení nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní nemožno hodnotiť inak ako prísne formalistický,

odporujúci obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

24. Aj vzhľadom na vyššie citovaný nález ústavného súdu je zjavné, že ak súd má v úmysle použiť moderačné právo alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia. Taktiež je potrebné konštatovať, že naprávanie tohto opomenutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom by bolo v skutočnosti nahrádzaním činnosti súdu prvej inštancie, čo by v skutočnosti malo za následok aj porušenie ďalšieho práva účastníkov konania na prieskum správnosti inak riadne odôvodneného rozhodnutia súdu aspoň na základe jedného (či už riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku).

25. Právo na priznanie primeranej a právnymi predpismi stanovenej náhrady trov konania, ktoré úspešnej strane v konaní vzniknú, je súčasťou práva na spravodlivý proces a tiež súvisí, pokiaľ ide konkrétne o náhradu trov právneho zastúpenia, s majetkovým právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a právom na právnu pomoc v zmysle čl. 37 ods. 2 listiny (por. nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 119/2012).

26. Keďže súd prvej inštancie pri rozhodovaní o náhrade trov konania neskúmal riadne otázku aplikácie ust. § 257 CSP, nevykonal riadne dokazovanie na zistenie splnenia zákonných podmienok na jeho aplikáciu, neumožnil sa vyjadriť stranám sporu k aplikácii tohto ustanovenia sa, dopustil sa nesprávneho procesného postupu, ktorým znemožnil strane, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok nebolo možné napraviť v konaní pred odvolacím súdom, ktorého úlohou nie je nahrádzať činnosť súdu prvej inštancie, zohľadniac pritom i aktuálnu právnu úpravu rozhodovania o trovách konania v zmysle § 262 C.s.p., keď odvolaciemu súdu už neprináleží rozhodovať o výške náhrady trov konania.

27. Spravodlivým prejednaním veci je súdne konanie, ktoré rešpektuje všetky procesné zásady a princípy, ktoré tvoria súčasť štruktúry základných ľudských práv a slobôd. Podľa Nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 26/94 obsah práva na súdnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva na súdnu ochranu alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je potom porušením Ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu. Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba potom rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

28. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 148/2011, ktorý konštatuje, že podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti o náhrade trov konania podľa § 389 ods. 1 písm. b) a § 391 ods. 1 C.s.p. zrušil a vec mu v zrušenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

30. Úlohou súdu po vrátení veci, bude zistiť a vyhodnotiť skutočnosti majúce vplyv na rozhodnutie o náhrade trov konania sporových strán a to z hľadiska vyššie uvedených zákonných kritérií, posúdiac pritom prípadnú existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 257 CSP), pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 220 ods. 2 a 3 C.s.p. odôvodniť.

31. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie i o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

32. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).